

Debatt

DEBATT: Inga drastiska förändringar när Irans nye president installeras

5 aug 2021 05:30

Uppd.: 5 aug 2021 09:50

Debatt

Idag installeras en ny president i Teheran. Men ingen förändring är i sikte, enligt debattörerna. Foto: Amir Pashaei(CC BY-SA 4.0)/Privat

Irans nye president har starka kopplingar till landets högste ledare Ali Khamenei, och Iran kommer att fortsätta på den inslagna vägen av diktatur och förtryck, hävdar debattörerna Arvin och Ardavan Khoshnood i en analys av den nye presidenten och Irans framtid under honom.

Idag installeras Ebrahim Raisi som Islamiska republiken Irans president. Detta sker samtidigt som regimen befinner sig i en allvarlig legitimitetskris. Aldrig någonsin i diktaturens historia har deltagandet i det [odemokratiska presidentvalet](#) varit så lågt. Enligt [officiella siffror](#) deltog färre än 49 procent av alla röstberättigade iranier i presidentvalet i juni, och drygt 14 procent av dessa röster var ogiltiga. [Inofficiella valundersökningar](#) pekar emellertid på ett ännu lägre valdeltagande.

Legitimitetskrisen är resultatet av över fyra decenniers tyranni som idag har gett iranierna en enad röst om att den islamiska regimen måste störtas. Det är mot denna bakgrund som [protesterna i juli i år](#) och regimen våldsamma bemötande av fredliga demonstranter måste förstås. Om det fanns ett litet hopp om reformer så dog det under Hassan Rouhanis presidentskap 2013–2021. Utlovade välfärdssatsningar genomfördes aldrig, [fattigdomen](#) tilltog och korruptionen bredde ut sig. Nedskjutningen av det ukrainska passagerarplanet över Teheran i januari 2020, vilken Kanada har klassat som ett [terroråd](#), samt coronapandemin som [drabbat iranierna synnerligen hårt](#) har också tydliggjort för de mest tveksamma att regimen inte kan reformeras. Även det politiska förtrycket har ökat markant, något som kulminerade under protesterna under november 2019 då [1 500 demonstranter mördades](#).

Ytterst ansvarig för förtrycket är regimen högste ledare, Ali Khamenei, men även Ebrahim Raisi har spelat en obestridlig roll för att med våld hålla kvar regimen vid makten. Raisi var mellan mars 2019 och juli 2021 den högste chefen för Irans rättsväsende, en tjänst som tillsätts direkt av Khamenei. Raisi är därför i allra högsta grad ansvarig för alla avrättningar som ägde rum i Iran under hans ämbetsperiod. Enligt [Amnesty International](#) avrättades över 246 personer i Iran enbart under 2020.

Läs även: [Historiskt åtal i Stockholm om massmord i Iran](#)

Raisi är även ökad för sin ledande roll i avrättningarna av tusentals meningsmotståndare under 1980-talet, inte minst som åklagare i Teheran. Enligt en [rapport från Amnesty International](#) var Raisi medlem av ”dödskommissionen” som ansvarade för massavrättningarna 1988 där minst 5 000 oliktankande mördades. Snart kommer huvudförhandlingar vid Stockholms tingsrätt att påbörjas mot en av den islamiska regimen tjänstemän som anses ha haft en [central roll i dessa avrättningar](#). En fällande dom kan komma att öka den politiska pressen på regimen då Raisi var en av de ansvariga för massavrättningarna. Detta kommer också att höja spänningarna mellan Stockholm och Teheran, speciellt med tanke på att regimen i Iran har fängslat två svensk-iranier som [båda hotas av avrättning](#).

Kort efter presidentvalet i juni krävde [Javaid Rehman](#), FN:s särskilda rapportör för mänskliga rättigheter i Iran, att en oberoende utredning av anklagelserna mot Raisi och massavrättningarna 1988 skulle tillsättas. Rehman anser att det finns skäl att tro att islamiska regimen försöker undanröja bevis och förstöra massgravar kopplade till nämnda avrättningar. Även [Amnesty International](#) har krävt en oberoende granskning av Raisi med avseende på hans inblandning i avrättningarna. Exil-iranier runtom i världen utreder nu möjligheterna att driva en rättslig process mot Raisi.

Läs även: [DEBATT: Irans demonstranter behöver omvärldens stöd!](#)

Raisi, som ofta diskuteras på sociala medier under [#ButcherOfTehran](#), har således en bakgrund som kommer att ligga honom och regimen till last. Hans direkta koppling till brott mot mänskliga rättigheter är också anledningen till varför USA infört [sanktioner](#) mot honom. Den fråga som därmed inställer sig är om Raisi exempelvis kommer att kunna göra tjänsteresor till EU:s medlemsstater och FN:s huvudkvarter i USA utan att med hänsyn till befintliga sanktioner och eventuella rättsliga processer riskera att gripas. En annan ännu viktigare fråga är om Raisis bakgrund kommer att påverka regimen goda relationer med EU, som påstår sig stödja demokrati och mänskliga rättigheter globalt.

Det som är klart är att Raisi, med Khameneis tillstånd, kommer att göra allt i sin makt för att ingå ett kärnavtal med USA och EU, samt därtill förmå USA att lyfta sanktionerna mot regimen. Sanktionerna, som USA införde mot regimen under 2018, har slagit hårt mot regimeliten som inte har kunnat tillskansa sig pengar och andra resurser i lika stor utsträckning som tidigare. Detta har gett upphov till allvarliga interna splittringar.

Läs även: [Iranska myndigheter försökte kidnappa känd journalist och kvinnorrättsaktivist](#)

[Om sanktionerna lyfts](#) kommer regimen maktposition såväl i som utanför Iran att stärkas. De medel som regimen kommer att få tillgång till kommer att satsas på att dels ena regimeliten, dels förstärka regimen underrättelse- och säkerhetsoperationer i såväl Iran som utlandet. Den iranska oppositionen i exil, inte minst svensk-iranierna, kommer fortsatt att vara ett mål för regimen underrättelsetjänster. Säkerhetspolisen har i sin [årsbok för 2020](#) redan fastslagit att regimen i Iran bedriver en aktiv underrättelseverksamhet i Sverige, och att säkerhetshotet är främst riktat mot iranska opponenter.

Med Raisi som president kommer således ingen drastisk förändring att ske i vare sig Irans inrikes- eller utrikespolitik. De allra viktigaste och strategiska besluten kommer alltså att fattas av Khamenei. Raisi, som varit en av Khameneis mest trogna lärjungar, kommer utan tvekan att verkställa dessa beslut. Hans relation med Khamenei anses vara så nära att det

för närvarande pågår diskussioner angående huruvida Khamenei håller på att förbereda Raisi till att helt ta över makten i Iran efter sin död. Om detta stämmer eller inte får framtiden utvisa, men vad som är säkert är att regimen tills vidare kommer att fortsätta att förtrycka det iranska folket och sträva efter att uppnå dominans i Mellanöstern.

Arvin Khoshnood

Statsvetare och samhällsgeograf som forskar om Irans utrikes- och säkerhetspolitik.

Ardavan Khoshnood

Docent vid Lunds universitet som skrivit flera artiklar om Irans utrikes- och säkerhetspolitik.

Stöd oberoende journalistik och prenumerera på Bulletin.

Sverige förtjänar det bästa!

PRENUMERERA

Mest lästa

Gudmundson: Skjutningarna är ett politiskt misslyckande

Ahmed: Alla är inte lika mycket värda, enligt Pride

Dahlman: Fattiga blir rikare med M än med Morgan Johansson (S)

Strandhäll och Johansson (S) till attack mot journalisten Lamotte: ”Mannen med skyddsväst”